

Notatka z trzeciego posiedzenia
Zespołu do kontynuacji prac nad projektem ustawy o biegłych sądowych,
które odbyło się w dniu 14 czerwca 2011 r., o godz. 11.00

Uczestnicy:

Ministerstwo Sprawiedliwości:

- Pan **Tomasz Jaskłowski** - zastępca dyrektora Departamentu Organizacyjnego
- Pani **Beata Sawicka-Felczak** - naczelnik Wydziału Syndyków, Biegłych Sądowych
oraz Biegłych Rewidentów Departamentu Organizacyjnego
- Pani **Bożena Murawska - Kołota** - główny specjalista, sędzia, Departament Sądów
Powszechnych
- Pan **Marcin Mazuryk** - główny specjalista w Departamencie Legislacyjno-Prawnym
- Pan **Janusz Kopciński** - główny specjalista w Departamencie Organizacyjnym

Przedstawiciele środowiska biegłych sądowych:

- Pan **Tadeusz Tomaszewski** - prof. dr hab., prorektor Uniwersytetu Warszawskiego,
biegły z zakresu kryminalistyki i badań dokumentów,
- Pan **Jerzy Pobocho** - dr n. med., Prezes Polskiego Towarzystwa Psychiatrii Sądowej,
biegły z zakresu psychiatrii,
- Pan **Adam Reza** - pracownik Zakładu Badania Wypadków Drogowych Instytutu
Ekspertyz Sądowych w Krakowie, biegły z zakresu technicznej i
kryminalistycznej rekonstrukcji wypadków drogowych i techniki
samochodowej,
- Pan **Romuald Tomczyk** - prezes Zarządu Stowarzyszenia Rzeczników
Ekonomicznych, biegły z zakresu analiz ekonomiczno-finansowych.
- Pan **Jerzy Chomont** - biegły z zakresu budownictwa i instalacji sanitarnych,
- Pan **Dariusz Laskowski** - major, zastępca dyrektora Biura Badań Kryminalistycznych
Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
- Pani **Ewa Sobińska** - przedstawiciel Krajowej Izby Biegłych Rewidentów, biegły
rewident.

Na wstępie Pan Romuald Tomczyk odniósł się do przekazanego członkom Zespołu, protokołu z drugiego posiedzenia, z dnia 10 maja 2011 r., przedstawiając uwagi do jego treści oraz przekazując je członkom Zespołu na piśmie (dokument w załączeniu).

Kolejny raz podkreślił, że komisje kwalifikacyjne dla kandydatów na biegłych nie powinny przekształcić się w stałe komisje egzaminacyjne, co zaaprobowali pozostali członkowie Zespołu.

Pod dyskusję poddana została kwestia związana z przedstawianiem przez kandydata na biegłego zaświadczeń z ZUS i urzędu skarbowego o braku zaległości w regulowaniu składek ubezpieczeniowych oraz podatków, w szczególności w przypadku braku możliwości przedstawienia opinii zakładu pracy bądź samorządu zawodowego, na przykład w sytuacji prowadzenia działalności gospodarczej.

Członkowie Zespołu, za wyjątkiem Pana Romualda Tomczyka, opowiedzieli się przeciwko zobowiązaniu kandydatów na biegłych do składania oświadczeń bądź zaświadczeń o braku zaległości w składkach ubezpieczeniowych bądź podatkach.

1. Problem rękojmi należytego wykonania obowiązków biegłego sądowego

W zakresie dotyczącym przesłanki rękojmi należytego wykonywania obowiązków biegłego jako warunku ustanowienia biegłym, członkowie Zespołu wyrazili zgodę na uregulowanie tej kwestii analogicznie jak w obecnie obowiązujących przepisach.

Pan Romuald Tomczyk podniósł w tym miejscu kwestię związaną ze sponsoringiem biegłych oraz potrzebę wyraźnego uregulowania w projektowanych przepisach zakazu finansowania imprez, szkoleń wyjazdów oraz innych aktywności biegłych przez podmioty zewnętrzne, zauważając że może godzić to w niezależność biegłego.

Pan Tadeusz Tomaszewski wskazał, iż nie widzi przeszkód, by organizacje zrzeszające biegłych, bądź takie, w których biegli są członkami, mogły korzystać ze sponsoringu. We współczesnej rzeczywistości trudna do osiągnięcia wydaje się bowiem organizacja różnego rodzaju aktywności, bez udziału sponsorów.

Pozostali członkowie Zespołu wskazywali również, iż biegły, kierując się zasadami etyki, winien w razie dostrzeżenia konfliktu interesów, sam wyłączyć się od opiniowania. Wskazano również, iż także stronom postępowań przysługuje prawo żądania wyłączenia biegłego. Dodatkowo podkreślono, iż kwestia ewentualnego sponsoringu nie ma żadnego praktycznego znaczenia na etapie dokonywania ustanowienia biegłym sądowym. Zgodzono się, iż wymóg dawania rękojmi należytego wykonywania obowiązków biegłego stanowi

klauzulę generalną, która swym zakresem pojęciowym może objąć również ewentualny konflikt interesów w przypadkach związanych ze sponsoringiem.

Ostatecznie, członkowie Zespołu opowiedzieli się za zachowaniem obecnie obowiązującej klauzuli rękojmi należytego wykonywania obowiązków, zaś zdanie odrębne zgłosił jedynie Pan Romuald Tomczyk, wskazując na potrzebę doprecyzowania i uszczegółowienia tej zasady.

Kolejno, poruszony został problem biegłych „prywatnych”, którzy byli powoływani przez strony postępowań, ich opinia posiadałaby zaś status dowodu z opinii biegłego. Wobec faktu, iż zakres prac legislacyjnych prowadzonych w obecnej chwili nie obejmuje rozważenia kwestii wprowadzenia instytucji biegłych powoływanych przez strony - Pani Beata Sawicka-Felczak postanowiła o pozostawieniu tego problemu bez rozstrzygnięcia w obecnej chwili, podnosząc konieczność skupienia się na rozwiązaniach, które dotyczyć będą biegłych sądowych, w obecnym rozumieniu tej instytucji.

2. Przyznanie biegłemu statusu funkcjonariusza publicznego i kwestia ochrony i zasad wykorzystywania tytułu „biegły sądowy”

Następnie, przedmiotem dyskusji uczyniono zagadnienie przyznania biegłym statusu funkcjonariuszy publicznych. Pan Tomasz Jaskłowski zwrócił uwagę, iż wiązałoby się to nie tylko ze zwiększoną ochroną prawnokarną, lecz także pociągnęło za sobą skutek w postaci współodpowiedzialności Skarbu Państwa za skutki działań biegłych, w przypadku ich ewentualnej odpowiedzialności cywilnoprawnej.

Na tym tle powrócono do rozważań dotyczących statusu biegłego oraz zakresu jego odpowiedzialności za czynności wykonywane na polecenie organu zlecającego sporządzenie opinii oraz za samą opinię - w szczególności w świetle orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego, wskazujących na potrzebę objęcia czynności biegłych podatkiem od towarów i usług.

Ostatecznie, członkowie Zespołu, za wyjątkiem przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości, opowiedzieli się zdecydowanie za przyznaniem biegłym statusu funkcjonariuszy publicznych. Przedstawiciele resortu opowiedzieli się za rozwiązaniem polegającym na zastosowaniu sformułowania, wedle którego biegłym w czasie i w związku z wykonywanymi czynnościami związanymi z opiniowaniem, przysługiwałaby ochrona analogiczna, jak funkcjonariuszom publicznym. Jednocześnie kwestia przyznania im statusu

funkcjonariusza publicznego, jakkolwiek możliwa do rozważenia, wymagać będzie wnikliwego zbadania ewentualnych konsekwencji w zakresie zasad odpowiedzialności Skarbu Państwa.

W przedmiocie posługiwania się tytułem biegłego sądowego, po dyskusji zaakceptowany został pogląd, iż biegli winni mieć uprawnienie do posługiwania się tym tytułem przy wykonywaniu czynności na rzecz organów zlecających sporządzenie opinii oraz w celach informacyjno-reklamowych. Uprawnienie to winno zaś zostać wyłączone w przypadkach sporządzania opinii w sprawach, w których nie występują w charakterze biegłego, powołanego przez sąd lub inny właściwy organ.

Do rozważenia pozostała sprawa zredagowania stosownego przepisu - bądź przez wskazanie pozytywne - w jakich sprawach i w jakim zakresie można posługiwać się tytułem, bądź poprzez wyłączenie - wskazanie okoliczności, w których używanie tytułu jest zabronione.

3. Okres kadencji biegłych sądowych, w tym kwestia rozważenia krótszego, pierwszego okresu „testowego”

Rozpoczynając dyskusję w przedmiocie kadencyjności pełnienia funkcji biegłego, Pan Adam Reza przedstawił koncepcję wprowadzenia instytucji patrona biegłego w pierwszym okresie pełnienia funkcji, na wzór rozwiązań obowiązujących w Instytucie Ekspertyz Sądowych. Rolą patrona miałyby być przede wszystkim opieka i pomoc w wykonywaniu zlecanych obowiązków nowo powołanemu biegłemu.

Pan Romuald Tomczyk przedstawił pogląd, iż wobec ustalonej, co najmniej pięcioletniej praktyki zawodowej wymaganej od kandydatów na biegłych, instytucja patrona wydaje się zbędna. Pogląd ten został, co do zasady, podzielony przez członków Zespołu.

W zakresie dotyczącym zagadnienia długości kadencji, członkowie Zespołu zaakceptowali okres 5 lat. Poddano natomiast pod dyskusję kwestię pierwszej kadencji. Przedstawiono pogląd, iż mogłaby ona trwać krócej - dwa-trzy lata, bądź też pięć lat, z tym zastrzeżeniem, że w jej toku, po pływie określonego czasu, prezes sądu okręgowego byłby zobowiązany zebrać z podległych jednostek informacje o sposobie wykonywania obowiązków przez biegłego i na tej podstawie podjąć ewentualną decyzję o jej przedłużeniu, odmowie przedłużenia, bądź zwolnieniu biegłego z funkcji.

Ostatecznie ustalono, iż prezes sądu okręgowego winien obligatoryjnie zasięgać informacji o sposobie wykonywania obowiązków przez biegłego - w toku pierwszej kadencji „sprawdzenie” takie powinno następować jeszcze przed jej zakończeniem. Kolejno, w następnych kadencjach, biegły powinien być poddawany ocenie przed jej zakończeniem.

W świetle powyższego, Pan Romuald Tomczyk podniósł, iż nie ma potrzeby wpisywać do ustawy obowiązku podnoszenia kwalifikacji przez biegłych. Niefachowych biegłych weryfikować będzie praktyka. Nie podjęto jednak ostatecznej decyzji w zakresie odstąpienia od zobligowania biegłych do podnoszenia kwalifikacji.

Przy okazji dyskusji, Pan Tadeusz Tomaszewski podniósł problem ustanawiania biegłych na kolejne kadencje, wnosząc o rozważenie uproszczenia procedury w tym zakresie. Zgodzono się, iż wszelkie okoliczności dotyczące biegłego, w szczególności jego doświadczenie i kwalifikacje, winny być potwierdzane jedynie oświadczeniem biegłego, wskazującym, iż nie uległy zmianie od daty rozpoczęcia poprzedzającej kadencji. Jedynie okoliczności potwierdzające zdobycie nowych uprawnień, podnoszenie kwalifikacji czy zdobyte doświadczenie, wymagałyby udokumentowania.

Kolejno, podniesiona została sprawa prowadzenia przez biegłego rejestru sporządzanych opinii, który mógłby służyć do wykazania liczby i rodzajów wydanych opinii, ewentualnie także okoliczności, czy zostały one przyjęte przez organ zlecający i czy stanowiły podstawę orzeczenia. Kwestia zakresu rejestru nie została ustalona. Pan Tadeusz Tomaszewski oraz Pan Adam Reza wypowiedzieli się zdecydowanie przeciwko nakładaniu na biegłych dodatkowych obowiązków, związanych z prowadzeniem jakichkolwiek ewidencji, w szczególności przy uwzględnieniu obecnie obowiązujących stawek wynagrodzeń. Odmiennego zdania był Pan Jerzy Pobocho, który wskazał, iż biegły powinien przechowywać swoje opinie oraz prowadzić ich rejestr. Sprawa nie została rozstrzygnięta.

Na tym posiedzenie zakończono.

Termin kolejnego posiedzenia został wyznaczony na dzień 9 sierpnia, godz. 11.00.

Załączniki:

- Uwagi do notatki z II posiedzenia Zespołu autorstwa Pana Romualda Tomczyka.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Organizacyjnego
Tomasz Jaskowski
Tomasz Jaskowski
szef